

Sygn. akt III Ca 865/15

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Elżbieta Matyasik

Sędziowie: SO Anna Hajda (spr.)

SR (del.) Miłosz Dubiel

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2015 r. na rozprawie sprawy

z wniosku M. M. (1)

o odebranie oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po M. M. (2)

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Rudzie Śląskiej

z dnia 9 czerwca 2014 r., sygn. akt I Ns 73/14

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu w Rudzie Śląskiej do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSR (del.) Miłosz Dubiel SSO Elżbieta Matyasik SSO Anna Hajda

UZASADNIENIE

Małoletni wnioskodawca, reprezentowany przez przedstawicielkę ustawową - matkę K. M. wniósł o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. M. (2) zmarłym 15 lipca 2013r.

Zaskarżonym postanowieniem z 9 czerwca 2014r. Sąd Rejonowy w Rudzie Śląskiej oddalił wniosek.

Orzeczenie to zapadło przy ustaleniu, że M. M. (2) zmarł 15 lipca 2013r. w R. jako rozwiedziony. Posiadał trójkę dzieci: J. M., N. J. oraz M. M. (1). Sąd ustalił, że J. M. i N. J. odrzucili spadek po ojcu oświadczeniami złożonymi przed notariuszem. J. M. nie posiada zstępnych, a N. J. ma dwie małe córki: J. i K..

W dniu 3 października 2013r. przedstawicielka ustawowa małoletniego wnioskodawcy złożyła w jego imieniu do sądu rodzinnego wniosek o dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletniego. Postanowieniem z 13 grudnia 2013r. Sąd zezwolił matce na złożenie w imieniu wnioskodawcy oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. M. (2). W dniu 15 stycznia 2014r. przedstawicielka ustawowa wnioskodawcy złożyła w imieniu małoletniego wniosek o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. M. (2).

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny oraz z uwagi na nieusprawiedliwioną nieobecność przedstawicielki ustawowej na rozprawie w dniu 9 czerwca 2014r. Sąd uznał wniosek za nieuzasadniony. Wskazał, że przedstawicielka

ustawowa wnioskodawcy prawidłowo wezwana do osobistego stawiennictwa na rozprawę, celem złożenia w imieniu małoletniego oświadczenia o odrzuceniu spadku, nie stawiała się na wyznaczony termin. Przed rozprawą nie usprawiedliwiła przy tym swojej nieobecności i nie wnosiła o odroczenie terminu rozprawy. Sąd wskazał, że pismo informujące o przyczynach nieobecności przedstawicielki ustawowej wnioskodawcy wpłynęło do Sądu dopiero 11 czerwca 2014r., a zatem już po wydaniu orzeczenia w niniejszej sprawie. Sąd podkreślał, że matka małoletniego winna mieć świadomość, że wysyłając korespondencję w piątek 6 czerwca 2014r. istnieje małe prawdopodobieństwo by dotarła ona przed terminem rozprawy. Nadto zdaniem Sądu przedstawicielka ustawowa mogła zawiadomić Sąd o przyczynie nieobecności i zwrócić się o odroczenie terminu również telefonicznie, tym bardziej, że o skierowaniu na turnus rehabilitacyjny wiedziała już przed 31 maja 2014r.

Apelację od powyższego postanowienia wywiodła w imieniu wnioskodawcy jego przedstawicielka ustawowa zaskarżając orzeczenie w całości. Zarzuciła naruszenie przepisów prawa cywilnego procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 165 2 kpc w zw. z art. 214 § 1 kpc polegające na nierozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji wniosku M. M. (1) o odroczenie terminu rozprawy złożonego w dniu 6 czerwca 2014r.. W oparciu o tak podniesiony zarzut domagała się zmiany zaskarżonego postanowienia przez jego uchylenie.

W uzasadnieniu przedstawicielka ustawowa wnioskodawcy wskazała, że małoletni jest osobą niepełnosprawną, wymagającą stałej opieki, którą z uwagi na śmierć ojca sprawuje jedynie matka - K. M.. W związku z prowadzoną rehabilitacją małoletni w okresie od 30 maja 2014r. do 14 czerwca 2014r. przebywał razem z matką na turnusie rehabilitacyjnym w D. w województwie (...). W dniu 6 czerwca 2014r. przedstawicielka ustawowa wysłała do Sądu informację o braku możliwości stawienia się na wyznaczony termin rozprawy. W ocenie apelującej wniosek o odroczenie terminu rozprawy został złożony w terminie, bowiem nadanie pisma w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z 23 listopada 2012r. – Prawo pocztowe, jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu. Nie sposób przy tym przerzucać na stronę negatywnych skutków nieterminowego doręczenia przez operatora pisma procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy musiała odnieść skutek.

Dokonując oceny przebiegu postępowania pierwszoinstancyjnego według stanu na dzień orzekania przez Sąd Odwoławczy i na podstawie zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego, przede wszystkim pisma przedstawicielki ustawowej datowanego na dzień 6 czerwca 2014r., uznać należało, że wnioskodawca został pozbawiony możliwości obrony swoich praw (art. 379 pkt 5 kpc), nie biorąc udziału w rozprawie w dniu 9 czerwca 2014r.

W sprawie jest poza sporem, że wnioskodawca usprawiedliwił swoje niestawiennictwo na rozprawie w dniu 9 czerwca 2014r., poprzedzającej wydanie zaskarżonego postanowienia przez Sąd pierwszej instancji, i wniósł o ustalenie nowego terminu rozprawy (k. 17). Zgodzić się w tym miejscu należy z argumentacją przytoczoną w apelacji, zgodnie z którą złożenie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z 23 listopada 2012r. – Prawo pocztowe, jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu.

Udział w rozprawie jest prawem strony i w zasadzie nie pociąga za sobą obowiązku stawiennictwa. Prawo to jest jednakże, zwłaszcza w sprawach, w których przeprowadzenie rozprawy jest obligatoryjne, elementem prawa strony do obrony. Dlatego art. 214 kpc nakłada na Sąd obowiązek odroczenia rozprawy, jeżeli wystąpią okoliczności wskazujące na usprawiedliwioną niemożność stawienia się strony na rozprawę. Nieodroczenie rozprawy, stanowiące w tym wypadku uchybienie procesowe, nie musi powodować nieważności postępowania, jeżeli z okoliczności sprawy jednoznacznie wynika, że strona zajęła stanowisko co do wszystkich kwestii prawnomaterialnych i procesowych występujących w sprawie, zgłosiła wszystkie dowody na poparcie swoich twierdzeń, ustosunkowała się do twierdzeń strony przeciwnej i do dowodów przeprowadzonych w sprawie oraz odmowy przeprowadzenia innych dowodów. Taka sytuacja w niniejszej sprawie nie występowała. Wręcz przeciwnie osobiste stawiennictwo przedstawicielki ustawowej małoletniego wnioskodawcy było niezbędne. Reasumując względ na szybkość postępowania, choć stanowiąca

podstawową wartość, która powinna być konsekwentnie realizowana w każdym postępowaniu, nie może jednak przesłaniać prawa strony do obrony i prowadzić do pozbawienia lub ograniczenia tego prawa.

Nie ulega wątpliwości, iż wnioskodawca, reprezentowany przez przedstawicielkę ustawową, nie uczestniczył w rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia. W rezultacie nie miał możliwości złożenia oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku, zgodnie z treścią wniosku. Okoliczność powyższa skutkowałą zaś w rzeczywistości pozbawieniem go możliwości obrony swoich praw.

Z powyższej przyczyny, na zasadzie art. 386 § 2 kpc w zw. z art. 374 kpc, Sąd Okręgowy postanowienie uchylił i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pozostawiając mu w oparciu o art. 108 § 2 kpc rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności wyznaczy termin rozprawy i zadba o to, żeby umożliwić udział w niej wnioskodawcy, celem złożenia stosownego oświadczenia.

SSR (del.) Miłosz Dubiel SSO Elżbieta Matyasik SSO Anna Hajda